

Toelichtende brief

We richten ons rechtstreeks tot u, om u te behoeden voor een niet-terug-te-draaien fout.

Windesheim is een gebied met een groot belang voor weidevogels dat met 150 meter hoge windturbines inboet aan belangrijke natuurwaarden. U kiest met de voorliggende Energiegids voor een confrontatie met de top-natuur van het Natuur Netwerk Nederland, houdt geen rekening met de voorkeuren van de provincie als regisseur van dit gebied en riskeert dat u voor een compensatieplan veel geld moet betalen. Binnen een cirkel van acht grote turbines (wellicht 12 met de aangrenzende zoeklocatie Herxen) tast u een kwetsbaar en rijk cultuurhistorisch gebied aan. Dat vereist een zorgvuldige besluitvorming waarbij u de belangen van de inwoners van Harculo/Windesheim, de natuur, de cultuur historische omgeving en andere organisaties zoals provincie enz. meeneemt in uw besluit over de Energiegids.

Neem in uw besluit wèl de belangen van Harculo/Windesheim mee

De Raad is op 18 december 2017 aan zet. We vragen de gemeenteraad dan ook af te zien om het gebied Harculo/Windesheim als zoeklocatie voor windturbines op te voeren. Om vervolgens te onderzoeken wat Zwolle wel en niet zelf kan realiseren om te komen tot de uiteindelijke doelstelling klimaatneutraal in 2050.

Mocht u dat een brug te ver vinden, dan verzoeken wij u een besluitvorming aan te houden en de verantwoordelijk wethouder op te dragen de kaders van provincie en Rijk met betrekking tot erfgoed/landschap, ruimtelijke kwaliteit en natuurbeheer alsnog toe te voegen. Dit biedt de wethouder tevens de gelegenheid om vooraf in gesprek te gaan met de bewoners van Harculo/Windesheim.

Hieronder lichten wij ons standpunt toe:

A. Bevolking van Harculo/Windesheim is totaal onwetend

Raadsdebat rond Energiegids

Het energiedebat op 4 december in de raadszaal van Zwolle was voor Windesheim de enige gelegenheid om via de voorzitter van Plaatselijk Belang haar verontrusting uit te spreken. Verontrusting omdat de gemeente Zwolle geen contact had gezocht met de omwonenden in Harculo/Windesheim of met natuur- en milieu of beheersorganisaties over zo'n ingrijpende beslissing als het aanwijzen van Harculo/Windesheim als zoeklocatie voor een windturbinepark.

'Kansrijke(?)' locaties zonder oog voor lokale belangen

Het raadsdebat was een debat met weinig emotie, meer plichtmatig op een enkele partij na. Wellicht was er een zekere tevredenheid bij de raadsleden omdat er zicht is dat Zwolle de taakstelling die ze met duurzaamheid voor ogen heeft, met windturbines gaat halen

Maar mag en kan men tevreden zijn? In de zoektocht naar locaties voor grootschalige duurzame energieopwekking heeft gemeente Zwolle zich minimaal laten beperken. De onderzoekers voor de Energiegids hebben vervolgens deze niet-in-aanmerking-komende gebieden weggestreept. Wat overbleef waren enige locaties, waaronder Harculo/Windesheim, die men vanuit deze optiek promoveerde tot kansrijk. Zonder in haar weging mee te nemen wat de gevolgen en consequenties

voor deze gebieden en haar inwoners zijn. Dat gebeurt in een latere fase, wanneer zich een concreet initiatief voordoet en het bestemmingsplan moet worden gewijzigd. Maar met een stevige energieambitie van de gemeente en een beperkt zoekgebied, vrezen wij dat een goed gesprek niet mogelijk is. Het ontbreken van gerichte communicatie rondom het opstellen van de Energiegids met bewoners Harculo/Windesheim biedt daarbij weinig vertrouwen.

B. Grootschalige opwekking in Harculo/Windesheim niet passend binnen provinciale voorkeur

Windmolens in Overijssel

De provincie Overijssel heeft met het Rijk en andere overheden afgesproken zich in te zetten voor het plaatsen van windturbines met een gezamenlijk vermogen van ten minste 85,5 Megawatt (MW) in 2020. In de provinciale Omgevingsvisie heeft de provincie de kaders aangegeven voor kansrijke locaties. Dit zijn de gebieden: ten noorden van de Vecht / tussen Staphorst-Zwolle / Hardenberg. De overige kansrijke gebieden zijn bedrijventerreinen groter dan 40 ha en *langs infrastructuur*. De zoeklocatie Harculo/Windesheim voldoet hier niet aan.

Tevens is een deel van het gebied door de provincie aangemerkt als een belangwekkend weidevogelreservaat (natuurgebied). In het faunabeheer wordt een bufferzone van 5 kilometer genoemd.

Windmolens in Zwolle

Het Ponderarapport, grondslag voor de Energiegids, stelt 'dat de zoeklocaties in Harculo/Windesheim geen aansluiting kunnen vinden bij infrastructurele lijnen in het landschap. De weteringen en wegen in de gebieden zijn weinig herkenbare structuren, waardoor aansluiting bij deze lijnvormige elementen landschappelijk gezien weinig bijdraagt. Ook stelt het rapport dat windturbines in deze gebieden afbreuk kunnen doen aan de beleving van deze open gebieden'.

Windturbines horen niet ingeklemd te zijn in Natuur Netwerk Nederland gebied

De IJssel en de uiterwaarden zijn een Natura2000-gebied dat via natuurgebieden (zoals de Tichelgaten), landgoederen (zoals landgoed Windesheim) en ecologische verbindingszones (zoals in de Molenbroek- en Lierderbroekpolder) verbonden is met 'top' natuur in andere Natura2000-gebieden. Daarnaast is het natte en open landschap een broed-, foerageer- en doortrekgebied voor veel (weide) vogels. De aangewezen locatie ligt pal tegen delen Natuur Netwerk Nederland (NNN) aan en binnen de zone Ondernemen in Natuur en Water gebied (ONW). In de ONW-gebieden buiten het NNN is ruimte voor economische ontwikkeling, in combinatie met versterking van natuur, landschap en water. De provincie beperkt deze economische ontwikkeling tot de landbouw, recreatie en natuurgebonden woon- en werklocaties (bijvoorbeeld nieuwe landgoederen) maar **niet** tot windturbine parken. Mocht daar toch sprake van zijn dan zal dit gecompenseerd moeten worden met kwaliteitsimpulsen in natuur en water elders in het gebied. Dit is het paard achter de wagen spannen.

C. Een vuurwerkfabriek plan je niet in een woonwijk, evenmin plan je een windturbinepark in een weidevogelreservaat met kritische vogelsoorten

Uniek weidevogelgebied met hoge kwaliteit

De verstoringsgrens van windturbines voor vogels en dieren is in een door de overheid erkend onderzoek vastgesteld op circa 800 meter. Vogels zullen hier niet meer gaan broeden en het gebied mijden. Dit houdt in dat er niet alleen consequenties zijn voor de Molenbroek- maar ook voor de

Lierderbroekpolder. Het in stand houden van de populaties grutto, tureluur en wulp in deze twee weidevogelreservaten (natuurgebied) heeft volgens het provinciaal natuurbeheerplan Overijssel de hoogste prioriteit. Windturbines zouden de jarenlange en succesvolle inspanningen en investeringen van de provincie Overijssel in nauwe samenwerking met de agrarische sector, voor een verantwoord weidevogelbeheer in één keer teniet doen. Dit betreft meerdere (weide) vogelsoorten die voorkomen op de “Rode Lijst vogels” van de overheid. Het verdwijnen van onze weidevogels hier is niet alleen lokaal een gemis. Deltaland Nederland is voor een aantal weidevogelsoorten van levensbelang omdat 80 % van de wereldpopulatie hier broedt.

D. Overheid moet compenseren wanneer door windturbines vogelgebieden verdwijnen

Compensatie

Volgens de omgevingsverordening 2017 is de gemeenteraad bevoegd om bij vaststelling van een bestemmingsplan voor een combinatie van ruimtelijke ontwikkelingen binnen de NNN (voorheen EHS) en ONW af te wijken van het beschermingsregime. Er moet echter wel sprake zijn van een zwaarwegend bovenlokaal belang. Ook is men onder meer gehouden de volgende onderdelen te beschrijven, zoals omvang gebied, de doelen van de gebiedsvisie in het bijzonder wat betreft de verbetering van de kwaliteit en kwantiteit van het NNN waardoor een beter functionerend natuurnetwerk ontstaat en op welke wijze het verlies van ecologische waarden en kenmerken en areaal wordt gecompenseerd.

E. Grote windturbines staan in schril contrast met de kleinschaligheid van het historische landschap Harculo/Windesheim

Aantasting van kwetsbaar cultuurhistorisch landschap

Het gebied Harculo/Windesheim vormt een rijk historisch cultuurgebied. Het kent polders, een landgoed op kleigrond met een zeldzaam en waardevol bostype, een rivierduin met rijksmonumenten die behoorden tot het vermaarde middeleeuwse klooster van de Windesheimer Congregatie, afgegraven tichelgaten ten behoeve van de lokale baksteenindustrie, een gezichtsbepalende korenmolen uit de 18^e eeuw etc. De unieke twijggaarden in de Molenbroekerpolder, met onder meer het fotogenieke Belgisch Rood, de boompercelen met productiehout voor de vroegere klompindustrie bieden schuil- en verblijfplaatsen aan schuwe dieren zoals reeën. De uniciteit van een dergelijk landschap onder de rook van Zwolle laat zich eerder vergelijken met een monument dan met een eenzijdige monocultuur. En heeft ook recreatieve waarde voor de bewoners van de stad.

Gebruik kaders Rijksoverheid over ruimtelijke kwaliteit

Wij wijzen u op de opvatting van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed dat landschappen altijd aan verandering onderhevig zijn. Daarom stelt de Rijksdienst: ‘het toevoegen van een nieuwe laag aan het landschap op plekken waar *geen hoogwaardige cultuurhistorische* kwaliteiten aanwezig zijn’. Gebieden geschikt voor de grootschalige opwekking van energie met windturbines liggen op allerlei locaties in ons land, maar niet in Harculo/Windesheim.

De Rijksdienst stelt ook dat de ‘visuele dominantie van de windturbines en het grote contrast in schaal met nabije dorpen en het omringende landschap door velen als onprettig en ongewenst kan worden ervaren. Het kan in concrete gevallen goed zijn een bepaalde afstand te hanteren tussen de

windturbines en bijvoorbeeld een beschermd stads- of dorpsgezicht. Bij een afstand tussen de 1800 à 2000 meter blijkt het sterke contrast te worden afgezwakt. Dit is uiteraard geen voorgeschreven norm, maar gebaseerd op ervaringen uit het verleden’.

De Energiegids laat ruimtelijke kwaliteit en cultuurhistorie volledig buiten beeld. Dat past natuurlijk niet in het afwegingskader wat de Energiegids beoogd te zijn. De handreiking die de Rijksdienst biedt zou invulling kunnen geven aan dit aspect.

Tot slot: Windturbinepark Harculo/Windesheim onomkeerbaar?

Je kunt je afvragen: Zijn de inwoners van Harculo/Windesheim dan niet doordrongen van klimaatverandering en de noodzaak van energietransitie? Staan de inwoners van Harculo/Windesheim dan niet achter de ambitie van Zwolle om in 2025 25% van haar energievraag op duurzame wijze te verkrijgen? Dit zijn echter nu niet de goede vragen, want natuurlijk staan de bewoners hier achter. In 2012 was Windesheim een gebied met de hoogste concentratie aan zonnepanelen. En Windesheim zal zeker meer willen leveren dat is ook in de ambities van de notitie Windesheim 2030 genoemd .

Het is voor Windesheim geen automatisme dat dit windenergie moet zijn en zeker niet dat er rondom Harculo/Windesheim 8 windturbines worden geplaatst. Het is bekend dat windturbines potentieel veel duurzame energie kunnen leveren maar dat er ook kanttekeningen zijn te plaatsen. Is het billijk om een uniek waardevol landschap met hoge natuurwaarden te verruilen voor een gebied met windturbines? Een besluit om Harculo/Windesheim aan te wijzen als zoekgebied voor grootschalige opwekking van duurzame energie vraagt een zorgvuldige afweging.

.